

Tandverplaatsing

De redacteurs van dit boek bespreken de nieuwste ontwikkelingen op het terrein van tandverplaatsing, maar zij beginnen bij de basis: biologie en metabolisme van alveolair bot, mechanische eigenschappen van dentoalveolaire structuren en orthodontische tandverplaatsing.

Eerst richt het boek zich dan ook op het parodontale ligament en de cellulaire en moleculaire aspecten van botremodellering onder normale fysiologische als ook onder pathologische omstandigheden. Daarna wordt de reactie van weefsels ('regional acceleratory phenomenon', RAP) op mechanische stimuli zoals trauma, parodontitis, orthodontische tandverplaatsing en chirurgie beschreven. Deze reactie kenmerkt zich door een versnelde en verhoogde cellulaire activiteit en vormt de basis voor normale tandverplaatsing, maar ook voor een mogelijke versnelde tandverplaatsing.

Vervolgens wordt vanuit historisch perspectief over kennis van tandverplaatsing als de basis voor stabiliteit en relapse gesproken. Nieuwere kennis over neurologische regulatie en de koppeling tussen osteoclasten- en osteoblastenactiviteit

wordt beschreven, waarbij een stap wordt gemaakt naar mogelijkheden voor het vergemakkelijken en versnellen van tandverplaatsing.

Ten slotte komen (niet)chirurgische methoden om tandverplaatsing te versnellen aan de orde. Vooral de niet-chirurgische methoden, waarbij genterapie of cytokinen worden toegepast, lijken nog toekomstmuziek. Laag-energetische laserbehandeling en fotobiomodulatie geven ook nog geen eenduidige resultaten. Chirurgische methoden waarbij RAP wordt geïnduceerd door het corticale bot te bewerken met een piëzo-elektrisch apparaat, corticale incisies te maken of een corticotomie uit te voeren lijken voor een versnelling van tandverplaatsing te kunnen zorgen. Ze verhogen echter wel de behandelintensiteit, het aantal controles en de kosten.

De redacteurs zijn erin geslaagd de meest recente biologische ontwikkelingen naar toepassing in de kliniek te vertalen. Echter, het betreft zoveel informatie dat het gevoel achterblijft dat lang niet alles verteld kan worden in deze 134 pagina's. Voor een globaal overzicht en voor ideeën voor nieuw onderzoek is dit boek heel geschikt. Iedereen met interesse in dit onderwerp zal er dan ook zeker wat van zijn gading in vinden.

Tooth Movement

Editors
A. Kantarci
L. Will
S. Yen

KARGER

Kantarci A, Will L, Yen S
Tooth movement
Basel: Karger, 2016
134 bl., geïll. € 175,00
ISBN 978 3 318 05479 8

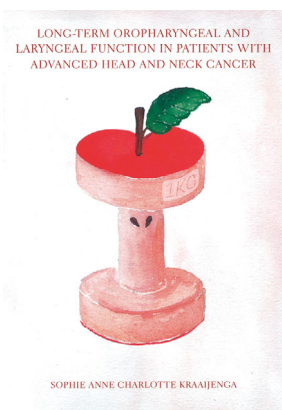
Functionele problemen na hoofd-halskankerbehandeling

Vergevorderde hoofd-halskanker wordt veelal orgaansparend behandeld met behulp van radiotherapie al dan niet gecombineerd met chemotherapie. De uitkomst van deze behandeling is vaak goed vanuit het perspectief van de onderliggende aandoening, maar gaat vaak gepaard met aanzienlijke functionele beperkingen zoals slikproblemen, stem- en spraakproblemen. In dit proefschrift worden op heldere wijze deze problemen geanalyseerd en besproken. De retrospectief onderzochte patiëntengroepen waren helaas relatief klein, vaak in de orde van 20 overlevende patiënten na 10 jaar, maar de uitkomsten bleken eenduidig. Het bleek onder andere dat met intensiteitsgemoduleerde radiotherapie (IMRT) een betere orgaansparing kan worden bereikt dan met conventionele radiotherapie. De met IMRT behandelde patiënten bleken minder te aspireren, minder trismus te hebben en minder slikproblemen te hebben dan patiënten die conventionele radiotherapie hadden ondergaan. Ook was de stemkwaliteit en de verstaanbaarheid beter. Behalve aanpassing van de radiotherapie, bleek ook preventieve slikrevali-

datie te resulteren in minder functionele slik- en stemproblemen in het onderzochte cohort.

Op geleide van de bemoedigende resultaten uit de retrospectieve onderzoeken werd een aantal prospectieve onderzoeken opgezet. Ook uit deze onderzoeken kwam naar voren dat spierversterkende (slik)oefeningen tot positieve resultaten leidden in patiënten met chronische, therapieresistente dysfagie. Ten slotte werd in een groep van 7 patiënten met langdurig bestaande slikproblemen gerelateerd aan volumeverlies of atrofie, het effect van lipofilling bestudeerd. Bij 4 patiënten verbeterde de slikfunctie en de voedselinname. De onderzochte groep was te klein om te interpreteren als hard bewijs, maar lipofilling lijkt wel veilig en, in deze geselecteerde patiëntengroep, met goed resultaat te kunnen worden toegepast. Of dit daadwerkelijk een goede therapeutische optie is, moet in een groter onderzoek worden opgehelderd.

Lezing van dit proefschrift is vooral aan te raden voor mka-chirurgen en kno-artsen die zich bezighouden met de behandeling van hoofd-halskanker.

Kraaijenga SAC
Long-term oropharyngeal and laryngeal function in patients with advanced head and neck cancer
Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2016
249 blz, geïll.
ISBN 978 94 6233 316 1